

Ifjúság — képviselő — demokrácia

Az ifjúság részvétele a közjavak adminisztrálásában, a politikai és társadalmi döntésekben mind helyi, mind központi szinten, valamint e döntések végrehajtásának ellenőrzésében — az ifjúsági participáció elengedhetetlen feltétele. A döntésekben való részvétel nemcsak joga, hanem kötelessége a fiatal nemzedéknek, a döntéshozatal ilyen értelemben a fiatal nemzedéket a társadalmi demokrácia állandó fejlesztésének részesevé teszi. Ezt a gondolatot fejezi ki pártunk főtitkára a Kommunista Ifjúsági Szövetség megalakulásának 60. és a Romániai Kommunista Diák-egyesületek Szövetsége létrehozásának 25. évfordulója alkalmából tartott ünnepi beszédében: „Mi olyan demokráciát építünk, amelynek közepette a munkások, a parasztok, az értelmiségiek, hazánk összes honpolgárai, tekintet nélkül nemzetiségükre, munkahelyükre, vallásukra, részt vehetnek és vegyenek is részt a hazánk fejlődésére vonatkozó határozatok meghozatalában, állítsák minden erejüket a jólét és a boldogság szolgálatába, egy olyan társadalom megteremtése szolgálatába, ahol nincs semminemű egyenlőtlenség, ahol biztosítják a teljes egyenlőséget, a társadalmi igazságosság és méltányosság elveinek érvényesülését.”

A társadalmi és politikai vezetés kérdése Romániában szorosan összefügg a szocialista demokrácia szélesítésére és tökéletesítésére irányuló törekvéssel. E folyamat során az állam szerepét fokozatosan a társadalmi szervek veszik át, melyek összefüggő rendszert alkotva szervezik és irányítják az egész társadalmi és gazdasági életet, ezért a szocialista demokrácia fejlesztésének folyamata feltételezi mind a termelési, mind a társadalmi viszonyok szabályozását. Mivel az állam bizonyos funkciói átkerülnek a széles körű döntési felelőségek rendszerébe, szükségszerűen nő a társadalmi szervezetek szerepe; mind nagyobb jogkörrel és felelősséggel rendelkeznek, elmélyül a termelési és közigazgatási egységek önállósága, a döntések elfogadásának és gyakorlatba ültetésének kollektív formáit dolgozzák ki és tökéletesítik. Az ifjúság részvételét a szocialista demokrácia fejlesztésének folyamatában a párt ifjúságpolitikájára határozza meg, az a hely és szerep, amelyet a Román Kommunista Párt tulajdonít a fiatal nemzedéknek. A párt az ifjúságot lényeges társadalmi erőnek, a szocialista nemzet jövőjének tekinti. Az ifjúsági participáció ugyanakkor a demokratikus részvétel intézményi rendszerétől is függ, melyben az ifjúság státusa közvetlenül megvalósul.

A szocialista demokrácia intézményrendszerében az ifjúság kettős minőségben is részt vesz: a kollektív vezetés szerveiben nemcsak a szóban forgó egységek dolgozóinak választott képviselői közt találunk fiatalokat mint a termelőerők tulajdonosait és hasznélvezőit, de a participációt az ifjúság önképviselője is lehetővé teszi. A Dolgozók Tanácsának alelnöke egyben a fiatalok képviselője is. Oktatási-nevelési rendszerünkben a diákok természetes módon képviseltetik magukat a tantestületi tanácsokban és az egyetemi szenátusokban.

Jelenleg az államhatalom központi szerveibe választott képviselők 30 százaléka az ifjúság soraiból kerül ki. A különböző döntési szinteken az ifjúságot nemcsak a 3 millió tagot számláló Kommunista Ifjúsági Szövetség képviseli, hanem azok a fiatalok is, akiket saját munkaközösségük jelöl ki. A demokrácia fejlesztésének folyamata nem szűkíthető le a képviselői demokrácia formáinak tökéletesítésére; e folyamat elsősorban valamennyi politikai, állami és szakmai szervezet, minden társadalmi csoport közötti közvetlen kapcsolatteremtésen alapul. Ily módon szükségessé vált a különböző szakágazatok kongresszusainak, konferenciáinak, központi tanácskozásainak intézményesítése, melyeken az emberek milliói vesznek részt (beleértve a fiatalokat is), fogadnak el határozatokat és tesznek javaslatokat a gazdaság- és társadalompolitika tökéletesítésére.

1980-ban létrehozták a Szocialista Demokrácia és Egység Frontjának saját szervezeit. Máris mintegy 3 millió tagjuk van. Ezek a szervezetek, amelyekben szép számmal vesznek részt fiatalok, minden szinten saját jelölteket állítanak az államhatalmi szervekbe történő választásokra. Társadalmunk valamennyi politikai, társadalmi, szakmai és kulturális szervezetét egységbe fogó szerveként a Szocialista Demokrácia és Egység Frontja — helyi tanácsai révén — havonta nyílt közgyűléseket szervez. Ezeket a közgyűléseket, amelyeket a „Demokrácia Fórumainak” neveztek el, mindenkinek módjában áll találkozni a párt- és állami szervek vezetőivel, gazdasági életünk irányítóival, képviselőkkel, megvitatni a gazdasági, társa-

dalmi, művelődési és politikai élet problémáit, kérdéseket tenni fel, és azokra válaszni kapni.

A párt, az állam és az emberek tömegei közötti kapcsolatok a szabad véleménynyilvánítás támogatásának és biztosításának feltételei között megsokszorozódnak. Mint arra Nicolae Ceaușescu elvtárs államfő, a SZEDF elnöke rámutatott: „A »Demokrácia Fórumainak« keretében [...] minden kérdést meg lehet és meg kell vitatnunk. Senkinek sem származhat semmiféle kellemetlensége abból, hogy véleményt mond egyik vagy másik kérdésben; de bármilyen kérdés megvitatása [...] azzal a felelősséggel jár, hogy azután a többség határozatának szellemében cselekszünk.“

Az ifjúság participációjához szükséges keretek megteremtése és tökéletesítése elengedhetetlen előfeltétele a demokrácia fejlesztésének, de ez még önmagában nem jelenti a fiatalok széles körű mozgósítását. A tapasztalat azt mutatja, hogy a fiatalokat rá kell nevelni a részvételre.

Az utóbbi évtizedben Romániában a szociológusok, közgazdászok, politológusok egész sora (M. Fulea, M. Cobianu, I. Velea, M. Popescu, V. I. Cornescu és mások) vizsgálta, hogy a dolgozók különböző kategóriái hogyan, milyen hatékonysággal vesznek részt a gazdasági-társadalmi élet vezetésében, továbbá kutatták e participáció szervezeti és működési vonatkozásait. A KISZ KB mellett működő Ifjúsági Kutatóközpont keretében folyó ilyen irányú kutatások eredményei (Al. I. Bejan, D. Buruiană, P. Dateulescu, C. Schifrineț kutatási jelentései az intézet belső kiadványaiban jelentek meg) néhány összegező jellegű következtetés levonását teszik lehetővé.

A tanulmányokból kiderül, hogy a döntéshozatalban való részvétel a különböző döntési szinteken nem azonos mértékű. Ilyen értelemben néha ellentmondás fedezhető fel a vállalati szinten működő kollektív vezetés és a dolgozók munkahelyi szinten tapasztalt alacsony részvételi együttthatója között. Alsóbb fokon — a mester, a csoportvezető, a brigád vonalán — továbbra is makacsul tartják magukat azok a vezetési módszerek, amelyek nem kedveznek a részvételnek. Az üzemi szinten előforduló szervezési hiba, a folyamatos és nyílt párbeszéd hiánya, a vezetők türelmetlensége, szubjektívizmusa mind oda vezet, hogy a kollektív munka elve jobban érvényesül a dolgozók — a fiatalok, a KISZ-szervek — és a vállalat vezetősége viszonylatában, mint a műhely vagy részleg vezetésének szintjén.

A kutatók pozitív összefüggést találtak a részvétel mértéke és a munka termelékenysége, illetve a normatjeljesítés mutatói között. A kollektív vezetés tartalmát, szerkezetét és működését nagyobb mintákon — ipari és mezőgazdasági vonatkozásban — vizsgáló elemzések arra hívták fel a figyelmet, hogy a képviseleti rendszer láncszemei közti információáramlás javítása, a tömegek bevonása a döntési folyamatba, a fiatalok ösztönzése a vezetési tevékenységben való részvételre — nemcsak az ifjúság képvisellete fejlesztésének, hanem a kollektív vezetés tökéletesítésének is fontos követelménye.

A képviseleti tevékenység javításában nem kis szerepet játszik a megfelelő személyek kinevelése a megfelelő funkciókra. Természetesen szükség van arra, hogy a megválasztott fiatalok alaposan ismerjék a pártdokumentumokat, az állami rendeleteket és törvényeket, vértézzék fel magukat a vezetéstudomány bizonyos alapjaitól. Az ifjúsági képviselő minőségi ugrását azonban elsősorban úgy lehet elősegíteni, ha mindenütt életbe léptetik a kollektív munka elvét, biztosítják a szocialista demokrácia kibontakoztatásához szükséges konkrét feltételeket.

Az ifjúságszociológiai kutatások többsége közvetlen kapcsolatot mutat ki a KISZ szervezeti életének belső demokratizmusa és a döntések meghozatalának és gyakorlatba való átültetésének minősége között. A szervezeti demokrácia néha egyoldalú tevékenységben, a különböző ifjúsági kategóriáknak a szervezeti életben való aránytalan részvételében nyilvánul meg. A kezdeményezéshez szokott fiatalok egyfajta szervezeti magot alkotnak, mely sorra megoldja a KISZ-re háruló feladatokat, kezdeményező jellegű javaslatokkal áll elő, rendszeresen felszólal a gyűléseken. Az aktív KISZ-tagok csoportja, bár biztosítani tudja a szervezeti élet folytonosságát, nem jelent tényleges participációt. Az a döntési aktus és az a végrehajtási folyamat, amely nem a döntésben ténylegesen részt vevők közös aspirációinak eredménye, nem alakít ki participatív magatartást, s a szóban forgó szervezet, függetlenül attól, hogy milyen akciókban vett részt, nem lehet „a politikai vezetés igazi iskolája“.

Az Ifjúságkutató Központ vizsgálatai kitértek az ifjúsági érdekvédelem problémájára is. Igen fontosnak találták, hogy az ifjúsági szervezet a vállalatban belül milyen tekintélyt vív ki magának, milyen viszonyt alakít ki a kollektív vezetés egyéb tényezőivel, hogyan szerez érvényt a fiatalok kívánságainak, miként oldja

meg a fiatalokat érintő főbb kérdéseket. A fiatalok hatékony képvisellete lendüléssé tudja tenni az egész szervezeti életet, s fontos szerepet játszhat a tagok szocialista tudatának fejlesztésében.

Akkor működik jól ez a képviselleti rendszer, ha képviselők és képviseltek egyaránt fogalmat alkotnak egymás dolgairól, problémáiról. A participációs rendszer hatékonyságát döntő módon mégis azon lehet lemérni, ahogyan a képviseltek ügyei megoldódnak. A kutatások megerősítették a tapasztalatot: a megoldások módja egyik vállalati egységtől a másikig jelentős mértékben különbözhet. Az ifjúság képviselétének sajátos — pozitív vagy negatív — vonásait a vizsgálatok tanúsága szerint számtalan tényező határozza meg. Ilyen többek között a fiatalok politikai és műveltségi szintje; a pártszervezet irányító és ösztönző tevékenysége a munkahelyen; a politikai-ideológiai munka színvonala az illető egységben; a szervezeti, gazdasági és irányítási struktúrák keretében működő viszonyok minősége és végül, de nem utolsósorban, az ifjúság képviselőinek személyisége, hozzáértése és felelősségérzete.

A képviselők felelőssége olyan kérdés, mely a kutatási beszámolók szerint igen szigorú követelmények elé állítja nemcsak a kollektív vezetés szerveiben részt vevő, hanem valamennyi, a dolgokba érdemlegesen beleszóló vágyó fiatal. A „résztvevői“ magatartás ezért nem a megválasztottak kiváltsága, hanem olyan soktényezős követelményrendszer, melyet nem hagyhatnak figyelmen kívül sem a részvételre pályázók, sem azok, akik az ifjúságnak a döntési folyamatokba való bevonását, a résztvevői magatartás elsajátítását kívánják meggyorsítani, s akik az ifjúság neveléséért felelősek.

A feladat teljesítésének alapfeltételét Nicolae Ceaușescu elvtárs így fogalmazta meg: „Fokozott figyelmet kell fordítanunk az oktatási folyamat jó kibontakoztatására, a tudománnyal és a termeléssel való szerves egybekapcsolódására; arra, hogy az ifjúságot felvértezzék a technika, általában az emberi megismerés legmagasabb szintű ismereteivel.“

FARKAS ANTAL

HANGJEGYEK

Wagner úr végtelen dallamai

valaki beintette a csendet
mondd mester
miért nyargalásznak mégis egyre
ezek a walkürök

ÉVSZAKOK

kezébe vette a karmesteri pálcát
s lekopogta a múlt időt
négy színű frakkjában
a gyermek-Vivaldi

MADAMA BUTTERFLY

Tore del Lagoban utcaszerte
hull a gesztenye burkát-szelve
világos-lila selyem kimonóban
Madama Butterfly az árván árva
tipegve száll most fáról fára
miközben azt fontolgatja hányja
Rómában a San Pietro tornyában
hasadozva fáznak a haranglábak
s Maestro Puccini cigarettája
már nem von köréjük füstből sálat